

homines, ipse autem oriens Deus et homo, recte dicitur : Erat magnus inter omnes Orientales. Ac si aperte diceretur : Omnes qui in fide Deo nascuntur superat, quia non ut ceteros adoptio, sed natura illum divinitatis exaltat. » Et rursus alibi idem ipse : « Quia omnis homo tantummodo homo est, ipse autem Deus et homo. In terra ei similis non est, quia etsi adoptivus quisque filius ad percipiendum divinitatem proficit, nequaquam tamen ut Deus naturaliter esset, accepit. »

Item in libro beati Job : « Mediatori vero nostro in legislatoribus similis nullus est, quia isti gratuiti vocati ex peccatis ad innocentiam redeunt. Redemptor autem noster sine peccato est, Filius sine adoptione, nec perpetravit unquam quod redarguit. Quas quidem sententias prius non recte intelligebamus. »

Item beati Athanasii Alexandrini episcopi : « Si quis vero adversus divinas Scripturas docet, alium dicens Filium Dei, et alium qui ex Maria virgine, hominem secundum gratiam adoptatum, sicut nos : quasi essent duo filii, unus secundum naturam qui ex Deo, et unum secundum gratiam qui ex Maria. Et si quis Domini nostri carnem desursum dicit, et non ex virgine Maria, aut mutatam deitatem in

A carnem, et confusam, aut passibilem Domini deitatem, aut inadorandam Domini nostri carnem sicut hominis, et non a Jorandam Domini et Dei carnem : hunc anathematizat sancta catholica et apostolica Ecclesia. »

Item sancti Gregorii Nazianzeni episcopi ad Cleodonium : « Si quis introducit duos filios, unum quidem qui ex Deo Patre; secundum vero, qui ex matre, et non unum eundemque, et adoptione excedat gratia quæ promissa est iis qui credunt : alienum eum a nostro consortio iudicamus. Naturæ vero duæ Deus et homo : nam et anima, et corpus; Filii vero duo, neque dii [Leg.,... neque duo, neque duo dii. H.], neque duo homines. »

Item beatus Leo papa urbis Romæ ita dicit : « Exsultet reclarum mentium fides, et verum unumque Dei Filium non solum secundum deitatem, quia a Patre est genitus, sed etiam secundum humanitatem, quia de matre virgine est natus, intelligant. »

Item ipse alibi : « Assumpta est de matre, Domini natura, non culpa; creata est forma servi sine conditione servili, quia novus temperatus est veteri, ut et veritatem susciperet generis, et vitium excluderet vetustatis. »

VITA SANCTI BEATI

ABBATIS HISPANICI,

AUCTORE ANONYMO RECENTIORI.

[Ex Act. ord. S. Benedicti, tom. V.]

MABILLONII OBSERVATIONES PRÆVIÆ.

1. Inter sanctos sæculi tertii Benedictini prætermisos retuli hunc Beatum; ob eam videlicet causam quod in vulgatis ejus actis nulla de ipsius monachatu mentio habeatur. Postea vero incidi in quadam argumenta quæ monasticam ejus vitam probant, atque adeo virum doctrina ac sanctitate insignem Benedictinæ familiæ ascribi posse existimo.

2. Beati Vitam in litteras retulit anonymus quidam scriptor Hispanus, qui recentioris videtur ætatis. Hanc scriptionem ex Legendario Asturicensi ms. primus vulgavit Joannes Tamaius Salazar in Martyrologio Hispanico, et post eum Joannes Bollandus in Februarii tomo III, cum prævio commentario Godefridi Heuschenii. Sanctum Beatum colunt Hispani, præcipue Asturicenses, eumque vulgo sanctum *Bieco* appellant. De eo præclare agit Joannes Mariana in lib. VII de rebus Hispanicis, cap. 8.

3. Miratur Tamaius Salazar quo titulo Menardus et Yopez (Wionem addit Heuschenius) Beatum presbyterum monachum dicant : « cum concursus apud scriptores, inquit Tamaius, sententia sit illum solam presbyteri commendationem tenuisse. » Sed Tamaii admiratio procedit ex ignoratione moris antiqui cum monachi quique, qui sacris initiati erant, suscepti ordinis vocabulis passim insignirentur, abjecta plerumque, rarius adjecta monachi appellatione. Sic Hieronymus, sic Beda presbyteri; sic Paschasius Rabertus levita, alique eundem in modum nuncu-

pantur. Verum, ne gratis de Beato id dixisse videar, proferenda sunt argumenta, quibus sine dubio acquiescet Tamaius, et qui cum eo sentiunt. Primum desumo ex Alcuini libro I adversus Felicem, ubi Beatus *abbatis* titulo donatur. Neque enim apud Vesigothos seu Hispanos alii erant abbates præter monachos et regulares. Alcuini hæc verba sunt. « Quod vero quemdam Beatum abbatem, et discipulum ejus Heterium episcopum dicitis huic vestræ sectæ primum contraire, laudamus eos, etc. » At ne fortasse etiam apud Hispanos obtinuisse abbates sæculares reponat aliquis, alterum argumentum afferro ex ejusdem Beati lib. II contra Elipandum. « Vere bonum, inquit, et vere jucundum habitare fratres in unum. Unum fratrem dimisimus in sæculo, ecce quantos invenimus in Monasterio. Frater meus sæcularis non tantum me amabat, quantum substantiam meam; cæterum fratres spirituales, qui sua utique negligunt, aliena non quaerunt. » Hæc nullatenus sæculari homini convenire possunt, sed necessario aptanda monacho, qui cum *unum fratrem* dimisisset in sæculo, longe plures *spiritalis fratres* invenit in Monasterio. Isti sunt spirituales fratres in quorum gratiam idem Beatus commendatarius in Apocalypsim composuit hætenus ineditum, in cujus præfatione Ambrosius Morales sequentia verba legit. « Hæc ego, sancte Pater Heteri, te petente, ob ædificationem studii fratrum tibi dedicavi : ut quem consortem

perfruor ordinis, coheredem etiam faciam mei laboris. » Hæc, inquam, monachi verba sunt ad Heterium tum episcopum Uxamensem, quem olim Beatus discipulum et *consortem ordinis* in monasterio habuerat. Ista argumenta si legisset Tamaius, mirari haud dubie desisset quod auctores nostri Beatum dixerint monachum; nec gravate tulisset eum Benedictinis sodalibus ascribi.

4. Opponit Henschenius, etsi constaret de Beati monachatu, non tamen ideo ordini Benedictino ascribi continuo posse; « cum plura eo tempore fuerint in Hispaniis monasteria quæ regulam non erant Benedictinam amplexa; » idque ex eo probat quod Menardus noster in præfatione ad Concordiam Regularum, compositam a Benedicto Anianæ abbate, refert regulam sancti Isidori episcopi Hispalensis, aliam sancti Fructuosi episcopi Bracarenensis, aliam alterius item Fructuosi. Scimus quidem tres Regulas pro monachis sæculo septimo apud Hispanos conditas fuisse, unam a sancto Isidoro, alias duas a Fructuoso primum monacho et abbate, dein episcopo Bracarensi. Non enim Menardo nostro assentior, Fructuosos duos distinguenti. Argumenta huc retuli in sæculo II ad ipsius Fructuosi Vitam: quæ argumenta probavit Henschenius in Aprilis tomo II. Deinde has Regulas in nonnullis Hispaniæ cœnobiis sæculo septimo fuisse observatas nemo jure inficiari potest. Siquidem tam Isidorus quam Fructuosus ea pollebant apud Hispanos auctoritate, ut eorum Regulas facile admiserint monachi in ea regione aliquanti. At majoris erat ponderis apud eos Gregorii Magni auctoritas, qui in Dialogorum libro II Benedictum adeo magnifice prædicaverat, ejusque Regulam insigni elogio commendaverat. Quanto in Gregorium studio affecti essent eo tempore Hispani, illud luculenter declarat quod Chindaswinthus Vesigothorum rex Taionem Casar-Augustanum episcopum Romam direxit ad recuperandam priorem Gregorii Moraliū partem, quæ in ea regione desiderabatur. Porro ibidem ea tempestate notissimi erant Dialogorum libri, quos laudant Isidorus et Paulus Emeritensis diaconus in præfatione ad Vitam Emeritensium Patrum. Et publicata etiam tum erat sancti Benedicti Regula apud Hispanos, ut constat ex iis quæ attuli in Observationibus præviis ad Vitam sancti Fructuosi. Si ergo tanta erat ab eo tempore apud Hispanos Gregorii Magni auctoritas, si notissima Regula tantopere ab ipso commendata; hanc sine dubio acceperunt Hispanienses monachi una cum Regulis Isidori et Fructuosi, ut in Gallia præstitum constat, ubi sæculo VII diversas in unis eisdemque cœnobiis Regulas cum Benedictina simul receptas fuisse constat. Accedit quod labente sæculo insequente Benedictus Anianæ abbas, Benedictinæ disciplinæ instaurator illustris, cum Hispaniam adiit contra Felicianam hæresim pugnaturus, idem institutum in illis partibus promovere potuerit. Sane quæcunque nobis ex calamitosis illis temporibus supersunt primaria cœnobiū instrumenta (nam pleraque intercepti Maurorum procella) Regulam sancti Benedicti monachis impositam fuisse contestantur. Primum invenio Fromistæ abbatis, qui una cum sobrino suo Maximo presbytero æra 819, quæ anno Christi 781 respondet, monasterium sancti Vincentii de Oveto condidit « in honorem sancti Vincentii martyris atque levite, et accepit Regulam sancti Benedicti. » (*Yepez, tomo III Script., 18*). Alterum æra 818 quod est Adelgastri Silonis regis filii, pro cœnobio Obonensi, « ad honorem Dei et beatæ matris ejus, et sancti Michaelis archangeli, et sancti Joannis evangelistæ, et sancti Antonini martyris, et sancti Benedicti abbatis, cujus ordinem, inquit Adelgaster, in ipso monasterio constituimus. » Et infra: « Damus siquidem et concedimus hujus serie testamenti Deo et beatæ Mariæ et omnium sanctorum Dei, in quorum honore ecclesiam et monasterium fundamus, et in

A manu Felicis abbatis, cui omnia supra taxata tradimus, ita ut semper permaneat in servitio Dei, et abbas et monachi Regulam beati Benedicti perenniter custodiant. » (*Idem, ibid., 24.*) Accedit quod omnia monasteria quæ in Catalonia Hispaniæ finitima per ea tempora condebantur, eandem Regulam servabant, ut patet ex veteribus actis relatis in Appendice Baluziana ad Capitularia regum Francorum, num. 41, 62, 63, 89, 98, 132, 142 et 145. Hæc de Beati monachatu.

5. Cujus vero cœnobiū monachus fuerit, id conjectatur Antonius Yepez de monasterio sancti Thurbii Lievanensi, hoc inductus argumento quod in charta ejus loci, data æra 866, mentio fit « de religioso presbytero domno Heterio » et monachis inibi habitantibus. Verum eo tempore si non decesserat Heterius, certe jam longe ante episcopus erat Uxamensis (*Osmé*), et quidem eo tempore quo is cum Beato in Elipandum scripsit, ut patet ex ejus confessione relata ante medium libri I: « Primus ero Heterius, Oromæ sedis indignus nominatus episcopus, qui ab archiepiscopo Toletano nuncupor esse hæreticus, profero fidem meam cunctis audientibus. » Erat proinde episcopus sub annum 790. Ego quidem existimo existisse aliquando Vallis-Cavæ apud Asturias monasterium, quod incoluerit rexeritque Beatus. Nam in Vita sequente eodem accessisse dicitur, idemque locus haecenus ejus cultu ac reliquiis illustratur.

6. Insignis fuit Beati eruditio et doctrina pro frænata illa Maurorum tempestate, uti demonstrant libri duo adversus Elipandum, editi tum ab ipso, tum ab Heterio ejus discipulo, tametsi eo in opere Beati fuere præcipuæ partes. Sane utrumque insectatus est Elipandus, sed maxime Beatum. Huc spectat Elipandi epistola ad Fidelem. « Adolescentiam sane fratris nostri Heterii lacte adhuc alitam, et nondum ad robur perfectæ intelligentiæ perductam, vestra fraternitas erudiat: quia non cum magistris optimis, sed cum ignaris et schismaticis, videlicet Felice et Beato Antiphrasio, æquales in virtute et pares in errore, habuit collationem. » Felix iste videtur fuisse abbas ille Obonensis, de quo supra, militans sub Regula sancti Benedicti: cui proinde Beatum etiam addictum fuisse, ex ejus cum Felice societate intelligitur. Gabriel Vasquez fatetur se non posse non admirari Beatum et Heterium, quod tam calamitoso tempore, quo dira Maurorum tyrannide Hispania opprimebatur, controversiam adeo obscuram sui ingenii acuminem et eruditionem illustraverint. Præter hos libros contra Elipandum duos, qui exstant in tomo VIII Bibliothecæ Patrum, scripsit etiam Beatus commentarium in Apocalypsim, haecenus ineditum. Ut nam illum quis e tenebris tandem eruat! quem Morales ait se vidisse in ecclesia Vallecavensi, Hispanis *Valcabado*, haud procul a Saldana oppido diocesis Legionensis: qui locus, ut dixi, Beati memoria et cultu celebratur. Hic operæ pretium est observare acta sancti Andree apostoli, quæ recentiora esse putant nonnulli, a Beato memorari sub finem libri I adversus Elipandum, ubi de Christo agens: « Iste est Agnus, inquit, immaculatus, qui quotidie, ut beatus Andreas ait, in altare crucis sanctificatur: cujus carnes posteaquam omnis populus credentium manducaverit, et ejus sanguinem liberit, Agnus qui sacrificatus est, integer perseverat et vivus. » Quæ ipsissima verba leguntur in vulgatis sancti Andree actis.

INCIPIIT VITA.

1. Tempore Mauregati Asturicarum regis, fuit in Toletō quidam archiepiscopus, nomine Elipandus, qui inter Agarenorum diras procellas Cixiliano successerat decessori, ex eo quod ejus fama doctrinæ et sanctitudinis per totam spargebatur Hispaniam.

Is erat ex Muzarabibus Gothis oriundus, et nobilitate sanguinis clarus. Illum docuerat ab ejus primis litterarum rudimentis quidam Felix, ^a Gallus prosapia, episcopus Urgelitanus, post hæreticus Nestorianus, qui Christum fuisse filium Patris adoptivum, qua parte homo est, contra fas, contra auspicia, contra omnes humanas et divinas litteras et religiones perdocuit. Fœdam hanc doctrinam per sacrilega epistolarum monita a ^b magistro suxerat Elipandus, qui præceptoris vestigia temeraria comprehensione consectans, adversus omnes Hispaniæ episcopos et presbyteros, ejus sententiam despicientes, primo scriptis, post anathemate usus, est Hispaniam damnabili propositiōne fœdatus.

2. Cum igitur hæc aggrediretur, in Liviensibus montanis, quæ inter utrasque eriguntur Asturicas, ex forti dulcedinem, ex silvis Davidem extraxit Deus, ut fortia quæque confunderet : et velut alterum Isaiam loqui nescientem, calculo ignito labia pertingens, suscitavit in Hispania prophetam qui adversus errantes Ecclesiæ proceres stylo ferreo inveheretur strenuus. Construxerat Nabuchodonosor statuam, apparentia pulcherrimam, magnitudine proceram, metallis divitem, fama celebrem et apparatu magnificam : quis illius excellentiam collimavit? minuta petra e monte decurrens. Templi vas Balthasaris inscitia profanavit : quis ejus ambitionem et mortem detexit? duo digiti et brevis stylus. Ergo Deus qui in Elipando Goliath, in ejus errore populum, in ipsius vana gloria Nabuchum, et in illius ambitione Balthasarem conspexerat, ex abjectione plebis, et montanæ spelcis Davidem, et plebe ignota blæsum Isaiam, ex monte Beatum, ex silvis ejus digitum, qui hujus archiepiscopi errores contunderet, sur-rexit.

^a Id asserere non ausus est Joannes Mariana, quod falsum esse constat ex Eginhardi Annalibus ad annum 792 : « Orgellis est civitas in Pyrenæi montis jugo sita, cujus episcopus, nomine Felix, natione Hispanus, ab Elipando Toleti episcopo per litteras consultus quid de humanitate Salvatoris Dei et Domini nostri Jesu Christi sentire deberet, utrum secundum id quod homo est, proprius an adoptivus Dei filius credendus esset ac dicendus, valde incaute atque inconsiderate, et contra antiquam catholicæ Ecclesiæ doctrinam, adoptivum non solum pronuntiavit, sed etiam scriptis ad memoratum episcopum libris, per-versissimæ pravitate opinionis suæ defendere curavit. » Festivi vero sunt Hispani qui, si quos habent nebulones, Francis aut Gallis ascribunt; quos autem sanctos insigniores habemus, sibi vindicant, et multis exemplis patet in Martyrologio Hispanico. Cum Felice ad Hispanos remittendus est Claudius Taurinensis episcopus, quem genere, non Scottum, sed Hispanum fuisse demonstravi in tomo I veterum Analectorum.

^b Falsus est Binius, qui Elipandum Felicis præceptorem appellavit. Certe Dungalus Felicem *hujus erroris magistrum* vocat.

^c Imo et monachus, ut superius probatum est in Observatione, num. 3.

^d Fuit hic etiam Beati discipulus, ut Alcuinus tradit, cujus verba in eadem Observatione relata sunt.

^e Ejus epistolæ mentionem facit Beatus in initio libri primi : « Legimus litteras prudentiæ tuæ, anno præ-

3. Iste, qui Beatus fuit et nomine et opere, Hispanus fuit, qui ab illis oriundus asperrimis montanis, originem ab Asturicanis antiquioribus traxit. Erat ordine presbyter ^e in sacris litteris edoctus et fidei catholicæ zelo conspicuus. Hic cum Elipandi erro-neam professionem audivit, protinus per totam illam regionem et catholicum seminarium dogma, et hæreticam evellere zizaniam coepit, quibus obsistens Elipando profectibus, paulatim ejus propalari com-menta cognovit. Adfuit quoque catholico operi beatus Heterius, qui post fuit episcopus Uxamensis, et ⁴ Beati amicitia fretus : uterque adversus Felicem et Elipandum litteris et sermonibus per populos discurrentes, catholicam veritatem virili et sancta charitate docebant. Istorum etenim efficacia plurimi qui Elipandi venenum ebiberant, vinum hæreticum eru-ctantes, ad gromium matris Ecclesiæ sunt contritiōnis poenitentia reversi.

4. Audierat Elipandus opera sanctorum Heterii et Beati, et adversus istum impense iratus, ^e epistolam Fideli abbati Asturicensi direxit, qua de sanctis presbyteris conqueritur, ex eo quod ipse astans Toletanus episcopus, ipsi, tanquam ejus dignitatem et ordinem contemnentem, nullam ab ipso de adoptionis doctrina cognitionem ediscere cogitarent. « Quis ergo, prosequitur, unquam audivit quod homo Asturicanus et montivagus Toletanus docere et corrigere præsumat? Nonne exemplum ab ^f Archarico episcopo in-sumere poterat, qui, audita vestri Beati antiphrasi, ad nostram occurrens sedem, quid tenendum humiliter perennatione poposcit? Sed, sicut Dei gratia factum est quod per nos episcoporumque Hispaniæ consessum, de Magetianis ^g Spalitanis, qui circa festi Paschalis diem aberrantes, confusam ordinis normam spargebant, obtineretur victoria, sic in Domino

seati, et non nobis, sed Fideli abbati mense Octobri, in æra 825 clam sub sigillo directas : quas ex relatu advenisse audivimus, sed eas usque vi Kal. Decembris minimæ vidimus. » Itaque epistola hæc anno 785 ad Fidelem scripta est.

^f Ascaricum habet Elipandi vulgata ad Fidelem epistola, relata in lib. I Beati abbatis, in qua hæc verba : « Hanc epistolam domini Ascarici episcopi ideo fraternitati tuæ direxi, charissime Fidelis, ut cognoscas, quanta in Christi servis regnet humilitas, quanta in Antichristi discipulis regnet superbia, cum dominus Ascaricus mihi non docentis imperio, sed interrogantis voto ea scribere voluit, sicut illum vera humilitas docuit. Isti vero modo et contraria dicendo, modo et quasi ignorante me, quid rectum sit noluerunt interrogare. » Ascaricus erat episcopus Bracarenensis, quem cum Elipando suggillat Adrianus papa I in epistola 97 Codicis Carolini ad episcopos Hispaniæ.

^g De hac itidem victoria gloriatur idem Elipandus in epistola proxime laudata ad Fidelem : « Ut quod ego et cæteri fratres mei in Hispalitanis tanto tempore dijudicavimus, et Deo auxiliante, tam in festis Paschaliis quam in cæteris erroribus, Migetianorum hæresim emendavimus; nunc illi (Beatus scilicet et Heterius) et contrario inveniunt unde nos arguant. » Et infra Migetianos istos in *finibus Bæticæ* vuisse aut Migentium ejus sectæ auctorem, ejusque discipulum Egilam arguit Adrianus in epistola mox citata. Unde hic in textu legendum *Migetianis*.

heretiam eccliam de Astericarum montanis extirpare confidimus. Non me latet Heterium prout juvenem, deceptum fuisse a Beato, homine silvestri et vanoque: quem, si tibi nostra placent, protinus ad te advoca, quantumque coram Deo, ejusque Ecclesia et nobis erraverit, indica: et si in obstinatæ propositionis thecæ perstiterit, nostra et totius Ecclesiæ correctione contunde. 1

5. Beato, post aliquantulum, visitationis a Adosindæ gratia perveniente, Fidelis abbas Elipandi epistolam demonstravit eidem; qui prout catholicum virum et fidei defensorem decebat, ascito Heterio opus integrum duobus libris compactum, qui Elipandi errores solidis sacræ Scripturæ locis rationibusque validis confutabat, scripsit. Cujus cum in manus Elipandi et aliorum sequacium pervenisset, illud infestissimis sunt dedecorum ulceribus verbo et paginis insecuti, inter quæ Antiphrasi nomine macularunt. At Deus, cui omnium viscerum arcana patecunt, Beati innocentie spiritum a solio majestatis suæ contuens, et purum fidei zelum presbyteri ab alto longe cognoscens, ab omnibus illum suorum inimicorum periculis liberavit.

6. Nam Elipandus Toletus profectus, Astures et Gallæcos obivit, iisque in locis multos prava opinione infecit pestifero oris afflatu. Felix Vaccæos in Hispania, Septimianos in Gallia, aliosque in Germania inficere satagens, ab omnibus fuit constanti defensione depulsus. Sic enim apud ^b Reginum Bajoariæ civitatem primo in conventu episcoporum damnatus, post coram Adriano pontifice maximo simulato animo resipiscens, demum apud Francofurtum, ubi præsentate Carolo Francorum rege concilium fuerat indictum, cui Roma Theophylactus et Stephanus epi-

^a Adosinda erat Aldefonsi regis filia, nupta Siloni, cujus regnum Mauregatus, Aldefonsi ex concubina itidem filius, invasit anno 785. Adosindam se invisisse cum Heterio tradit Beatus ipse initio libri 1 contra Elipandum: « Cumque nos ad fratrem Fidelem, non litterarum illarum compulsio, sed recens religiosæ dominæ Adosindæ perduceret devotio, audivimus illum libellum (Elipandi) adversum nos et fidem nostram in cuncta Asturia publice divulgatum. Et cum fides nostra esset indissoluta, cepit inter scopulos fluctuare navicula, et duæ factæ erant.

A copl, ex Hispania beatus et Heterius pro catholicis missi, interfuere legati, error cum auctoribus a congregatione concilii damnatus est, quod et Adrianus pontifex fecit.

7. Hoc siquidem intellecto Elipandus Toletanus a propositione resilire decernens, episcoporum congregationem apud Toletum indixit, qua poenitens confessionis libellum, ubi Filium Dei unigenitum Patrique consubstantialem, non adoptivum, sed naturalem, humili confessione professus, obtulit. A Patribus lacrymarum professione susceptus, reconciliationis beneficium accepit. Hic beatum et Heterium, deposita antiquæ disceptationis malevolentia, benigne suscipiens, illos fidei defensores et catholicæ veritatis patronos, non absque lacrymis et singultibus, compellabat.

8. Concilio denique soluto et rebus fidei in Hispania bene compositis, sedatoque Felicianæ pravitatis jurgio, sanctus vir Beatus Adosindæ regis Silonis uxori, quæ propter Mauregati tyrannidem sacram erat vestem induta, contindus pro animæ suæ remedio existitit pædagogus: donec apud Vallemcavam secederet, orationibus, jejuniis et sacræ Scripturæ studio insistens, super Apocalypsis mysteria librum miræ ordine scriptavit: demum miraculis celebris, Domino, cui servierat, spiritum placida dormitione commendavit xi Kal. Martii, anno Domini 798. Ejus corpus ibidem sepultum jacuit per tres annos, donec ad honoratiorem locum translatum, reservato brachio pro ægrotorum ad ejus sarcophagum advenientium juvamine, theca marmorea inclusam, debito honoris munere custoditur: prout illud et sanctorum suorum ossa custodire promisit Deus, qui vivit et regnat per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Postea cum tranquillitate, ne bipertita, sed tantum videretur una; tunc colloquentes ad invicem (Beatus scilicet et Heterius) diximus, etc. Hinc arrepta occasio mutuo consensu scribendi unum idemque opus in Elipandum. De Adosinda item infra, num. 8.

^b « Ductus, inquit Eginhardus, ad palatium regis, qui tunc apud Reginum Bajoariæ civitatem (ahî *Ratisponam* vocant) residebat, ubi congregato episcoporum concilio auditus est, et errasse convictus, ad præsentiam Adriani pontificis Romam missus, etc. »

HETERII ET SANCTI BEATI AD ELIPANDUM EPISTOLA.

[Ex Galland. Biblioth. vet. Patrum.]

LIBER PRIMUS.

Eminentissimo nobis et Deo amabili Elipando Toletanæ sedis archiepiscopo, Heterius et Beatus in Domino salutem.

I. Legimus litteras prudentiæ tuæ anno præsentis, et non nobis, sed Fidei abbati mense Octobri in